

กิจกรรมเล่าสู่กันฟัง การเตรียมการถวายผ้าพระกฐินพระราชทานสำนักนายกรัฐมนตรี

วันที่ 7 สิงหาคม 2563 เวลา 10.30 – 12.00 น.

ณ ห้องอเนกประสงค์ ชั้น 3 อาคาร สสน. (ตึกแดง)

กฐิน

กฐิน คือ ผ้าพิเศษที่พระพุทธเจ้าอนุญาตแก่พระภิกษุสงฆ์เฉพาะกฐินกาล

กฐินที่เป็นชื่อของกรอบไม้หมายถึงกรอบไม้แม่แบบสำหรับทำจีวรซึ่งอาจเรียกว่า “ สะติง ” เนื่องจากในครั้งพุทธกาลการทำจีวรให้มีรูปลักษณะตามที่กำหนดกระทำได้โดยยากจึงต้องทำกรอบไม้สำเร็จรูปไว้ พระภิกษุจึงต้องวัดตัดและเย็บเองโดยช่วยกันหลาย ๆ รูปและใช้ไม้สะติงซึ่งผ้าเพื่อกะตัดเย็บและเป็นอุปกรณ์สำคัญในการทำเป็นผ้านุ่งหรือผ้าห่มหรือผ้าห่มซ้อนที่เรียกว่าจีวรเป็นส่วนรวมผืนใดผืนหนึ่งก็ได้ในภาษาไทยเรียก ผ้านุ่ง ว่า “ สบง ” ผ้าห่มว่า “ จีวร ” และผ้าห่มซ้อนว่า “ สังฆาฏี ”

การทำผ้าโดยอาศัยแม่แบบเช่นนี้ คือ ทาบผ้าลงไปกับแม่แบบแล้วตัด เย็บและย้อมทำให้เสร็จในวันนั้น ด้วยความสามัคคีของสงฆ์ เป็นการร่วมใจกันทำกิจที่เกิดขึ้น เมื่อทำเสร็จหรือพ้นกำหนดกาลแล้วแม่แบบหรือกฐินนั้นก็รื้อเก็บไว้ใช้ในการทำผ้าเช่นนั้นในปีต่อ ๆ ไป

ความเป็นมาของการทอดกฐิน

ในคัมภีร์พระวินัยปิฎก กฐินชั้นธกะ กล่าวว่าในสมัยนั้นพระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ ณ เขตวันวิหาร กรุงสาวัตถี ภิกษุชาวเมืองปาฐา ๓๐ รูปซึ่งเป็นผู้ถือการอยู่ป่า การเที่ยวบิณฑบาตนุ่งห่มผ้าบังสุกุล (ผ้าเก็บตกมาปะติดปะต่อทำเป็นจีวร) และใช้จีวร ๓ ผืนเป็นวัตรเดินทางมาเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้าเหลือระยะทางอีก ๖ โยชน์ (๙๖ กิโลเมตร) ถึงวันเข้าพรรษาต้องจำใจจำพรรษาอยู่ในเมืองสาเกต มีความระลึกถึงพระบรมศาสดา เมื่อออกพรรษาแล้วฝนยังตกอยู่ แผ่นดินยังชุ่มชื้นด้วยน้ำเป็นหล่มเลน พวกพระเหล่านั้นได้เดินทางมาเข้าเฝ้าด้วยจีวรที่ชุ่มชื้นด้วยน้ำเหน็ดเหนื่อย ต้องบุกต้องลุยมาจนกระทั่งถึงกรุงสาวัตถีได้เข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าสมความประสงค์

พระพุทธเจ้าทรงมีปฏิสันถารกับภิกษุเหล่านั้นเรื่องการจำพรรษาอยู่ ณ เมืองสาเกตและการเดินทาง ภิกษุเหล่านั้นจึงกราบทูลถึงความตั้งใจความร่อนรนกระวนกระวายและการเดินทางที่ลำบากให้ทรงทราบทุกประการ

พระพุทธเจ้าทรงทราบ และเห็นความลำบากของภิกษุ จึงทรงยกเป็นเหตุและมีพระพุทธานุญาตให้พระภิกษุผู้จำพรรษาครบถ้วนแล้วกรานกฐินได้ และเมื่อกรานกฐินแล้ว จะได้รับอาวาสสงฆ์ตามที่กำหนดในพระวินัย ๕ ประการคือ

๑. อยู่ปราศจากจีวรได้จะไปค้างคืนที่ไหนไม่ต้องถือน้ำไตรจีวรไปครบได้ไม่ต้องอาบติ

๒. จะไปไหนมาไหนไม่ต้องบอกลาก็ได้ไม่ต้องอาบติ

๓. ฉันทนโภชนได้ไม่ต้องอาบติ

๔. เก็บอธิเรกจีวรไว้ได้ไม่ต้องอาบติ

๕. จีวรอันเกิดขึ้นในที่นั้นเป็นของ ได้แก่ พวกเธอคือพระภิกษุทั้งหลายได้โอกาสขยายเขตจีวรกาล

ให้ยาวออกไปอีกจนถึงกลางเดือน ๔

พระกฐินหลวง

พระกฐินที่กำหนดเป็นพระราชพิธีพระเจ้าแผ่นดินเสด็จพระราชดำเนินถวายผ้าพระกฐินเป็นพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์โดยตรงซึ่งในปีหนึ่ง ๆ เมื่อถึงเทศกาลออกพรรษาแล้ว ราษฎรจะพากันไปถวายผ้ากฐินตามวัดต่าง ๆ ตามที่ได้จองไว้ พระมหากษัตริย์จะเสด็จฯ ไปถวายผ้าพระกฐินเช่นเดียวกัน เรียกว่า พระอารามหลวง เพราะพระองค์ทรงเป็นพุทธมามกะและเอกอัครพุทธศาสนูปถัมภกเสด็จพระราชดำเนินถวายผ้าพระกฐินด้วยพระองค์เอง หรือทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระราชินี พระราชโอรส พระราชธิดาเสด็จพระราชดำเนินทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ รวมทั้งพระกฐินที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานให้พระบรมวงศานุวงศ์ราชสกุล องคมนตรี หรือผู้ที่ทรงพระราชดำริเห็นสมควรให้นำไปถวายพระอารามหลวงสำคัญ ๑๖ พระอารามที่สงวนไว้ไม่ให้มีการขอพระราชทานคือ

กรุงเทพมหานครจำนวน ๑๒ พระอาราม

๑. วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม
๒. วัดอรุณราชวราราม
๓. วัดราชโอรสาราม
๔. วัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมาราม
๕. วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม
๖. วัดบวรนิเวศวิหาร
๗. วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม
๘. วัดสุทัศน์เทพวราราม
๙. วัดเทพศิรินทราวาส
๑๐. วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์
๑๑. วัดราชาธิวาสวิหาร
๑๒. วัดมกุฏกษัตริยาราม

ต่างจังหวัด จำนวน ๔ พระอาราม

๑๓. วัดพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม
๑๔. วัดนิเวศธรรมประวัติ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๑๕. วัดสุวรรณดาราราม อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๑๖. วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลกการ

ขั้นตอน

๑. กรมการศาสนาจะมีหนังสือแจ้งจะให้ทอดกฐินวันใดหลังจากพระกฐินหลวงประมาณเดือนมกราคมของปี เมื่อได้วันเบื้องต้น จะทำหนังสือกราบเรียน นรม. ให้ท่านเลือกว่าจะไปทอดกฐินที่วัดใด เมื่อทำการเลือกแล้ว กองพิธีการก็จะทำหนังสือแจ้งไปยังกรมการศาสนา และกรมการศาสนาจะแจ้งวัดให้เพื่อดำเนินการต่อไป (กำหนดการตั้งแต่ แรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ จน ถึง ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒)

๒. ประสานงานกับวัดเกี่ยวกับขั้นตอนที่จะดำเนินการ สอบถามจำนวนพระ เพื่อถวายปัจจัยตามจำนวน และจัดเตรียมของถวายพระสงฆ์ นำเสนอของที่ระลึก นรม. สอบถามความพร้อมต่าง ๆ ของวัดที่จะรองรับการดำเนินงาน เช่น สถานที่ เครื่องเสียง วงดุริยางค์ หรือจะให้มีการปรับภูมิทัศน์ให้มีความสวยงามเส้นทาง สถานที่จอดรถ สำรองสถานที่ เพื่อความเหมาะสมในการรับแขก

๓. เมื่อได้ข้อมูลทั้งหมด กองพิธีการจะดำเนินการทำหนังสือเชิญหน่วยงานร่วมงาน และร่วมทำบุญ ได้แก่ กรม. ปลัดกระทรวง อธิบดีต่าง ๆ ข้าราชการการเมือง และหน่วยงานอิสระ

๔. เมื่อดำเนินการเชิญร่วมทำบุญแล้วจะรวบรวมข้อมูลจำนวนเงินทั้งหมดก่อนวันจริงเบื้องต้น

๕. ตรวจสอบจำนวนแขกที่เชิญทั้งหมด จำนวนกรม. และผู้ที่มียอดบริจาคบางส่วน เข้าร่วมในพิธีภายในพระอุโบสถ และเชิญแขกอีกประมาณ ๒๐๐ คน นั่งภายนอกพระอุโบสถ

๖. ในวันจริงเมื่อถึงเวลาทอดพระกฐิน เมื่อประธานพิธีเดินทางถึงสถานที่ประกอบพิธี เจ้าหน้าที่กรมการศาสนาเชิญนายกรัฐมนตรีไปที่โต๊ะหมู่ประดิษฐานพระบรมฉายาลักษณ์ และปฏิบัติดังนี้

- นายกรัฐมนตรีไปยังหน้าโต๊ะหมู่บูชาพระบรมฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวถวายความเคารพและเปิดกรวยกระทงดอกไม้ ถวายความเคารพ ทิพย์ผ้าพระกฐินพระราชทานจากพานตุ่มประคองไว้ยืนตรง ณ ที่เดิม (วงดุริยางค์บรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี)

- นายกรัฐมนตรีเดินเข้าสู่พระอุโบสถไปยังโต๊ะหน้าพระสงฆ์รูปที่ ๒ วางผ้าพระกฐินบนพานแว่นฟ้าแล้วเดินไปยังโต๊ะหมู่บูชาหน้าพระประธาน

- นายกรัฐมนตรีจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย (กราบ ๓ ครั้ง)

- นายกรัฐมนตรีไปยังพานแว่นฟ้าทิพย์ผ้าห่มพระประธานมอบให้เจ้าหน้าที่แล้วยกผ้าพระกฐินขึ้นอุ้มประคองประนมมือหันหน้าไปทางพระประธานแล้วกล่าวคำนมัสการ (นะโม ตัสสะฯ ๓ จบ) หันหน้ามาทางพระสงฆ์กล่าวถวายผ้าพระกฐิน (ตามแบบที่ติดไว้บนผ้าพระกฐิน) กล่าวจบวางผ้าพระกฐินบนพานแว่นฟ้ายกพานผ้าพระกฐินประเคนพระสงฆ์รูปที่ ๒ ประเคนทานเทียนพระปาติโมกข์แล้วไปนั่งประจำที่ที่จัดไว้

- พระสงฆ์กระทำพิธีอุปโลกน์และสวดญัตติทุกุติยกรรม

- พระสงฆ์รูปที่ได้รับฉันทานุมัติให้เป็นผู้ครองผ้าพระกฐินลงไปครองผ้า แล้วกลับขึ้นนั่งที่อาสนะ

- นายกรัฐมนตรีถวายเครื่องบริวารกฐิน

- คณะรัฐมนตรีข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ถวายเครื่องไทยธรรมแก่พระสงฆ์

- เลขานุการนายกรัฐมนตรีประกาศยอดเงินที่ถวายให้ทราบทั่วกัน

- นายกรัฐมนตรีถวายจตุปัจจัยแก่ประธานพระสงฆ์ พระสงฆ์อนุโมทนา

- นายกรัฐมนตรีกรวดน้ำ รับพรจบ แล้วกราบลาพระประธาน

- นายกรัฐมนตรีกราบลาพระสงฆ์

- เสร็จพิธี นายกรัฐมนตรี เดินทางกลับ